

שאלון למיפוי הפעילויות הסביבתיות של המכללות האקדמיות לחינוך

מבוא

ממשלת ישראל קבעה בהחלטה מספר 246 שהתקבלה ב-14 במאי 2003, שמדיניות הממשלה תתבסס על העקרונות של פיתוח בר-קיימא, ובהם כלכלה דינמית, שימוש מושכל במשאבי טבע, הבנה של מערכות אקולוגיות, ומתן שוויון הזדמנויות לכול - למען הדור הזה ולמען הדורות הבאים. החלטת הממשלה קבעה שעל משרד החינוך להטמיע את עקרונות הקיימות וקידום החינוך הסביבתי בתכניות הלימוד במדעי הטבע, במדעי החברה ובפעילויות מוסדות החינוך. לאור החלטה זו, אחד האתגרים החשובים הוא הקניית אוריינות סביבתית חברתית, וכלים להטמעת עקרונות הקיימות במערכת החינוך למורי העתיד, בוגרי המכללות האקדמיות לחינוך.

"חינוך לקיימות פירושו עולם בטוח, הוגן, יפה ומתמשך. זהו חזון מעשי כיצד לחיות בשלום עם עצמנו, אחד עם השני, עם הטבע והסביבה. ... חינוך לקיימות הוא כלי מרכזי לקידום חברה מקיימת, המספקת תובנות וכלים שמובילים לשינוי תודעה והתנהגות" (נגב ועמיתיה¹, 2009, נספח המשרד להגנת הסביבה).

שאלון זה נועד למפות את הפעילויות המתקיימות בתחום החינוך לקיימות במכללות האקדמיות לחינוך. מיפוי זה יאפשר הן ללמוד ממכללות עמיתות על דרכים להטמעת הנושא והן לקדם ולפתח פעילויות חסרות. השאלון מהווה הזמנה למכללה לבחון את עצמה בנושא, ולהיעזר בשאלון כנייר עבודה וכמפת דרכים לקידום החינוך לקיימות במכללה ולקידום תרבות מקיימת בקמפוס.

השאלון מיועד לכל המכללות האקדמיות לחינוך, כולל המכללות שעדיין לא התחילו בתהליך הטמעת החינוך לקיימות או נמצאות בתחילת הדרך.

על מנת לקדם יעדים אלו הוקם במכון מופ"ת צוות חשיבה שבו לוקחים חלק נציגים מהמכללות האקדמיות לחינוך, ממשרד החינוך, מהמשרד להגנת הסביבה וממגמה ירוקה. אנו מודים לך/לכם על שיתוף הפעולה.

בברכה,

ד"ר שרה פאר

מרכזת צוות חשיבה חינוך לקיימות

וחברי צוות חשיבה חינוך לקיימות

¹ גארב, י., בנשטיין, ג'. ונגב, מ. (2009) חינוך לקיימות – עקרונות בחינוך לקיימות, מרכיבים בחינוך לקיימות, בתוך: קידום החינוך לקיימות במגזר הערבי, דוח מחקר מוגש למשרד להגנת הסביבה, עמ' 39-40.

http://www.sviva.gov.il/Enviroment/Static/Binaries/mechkarim/grab7-213_1.pdf

שאלון למיפוי הפעילויות הסביבתיות של המכללות האקדמיות לחינוך

שם המכללה _____
 איש קשר - שם _____, תפקיד במכללה _____
 טלפון _____, נייד _____
 כתובת דואר אלקטרוני _____

א. חזון

1. האם מופיע בחזון המכללה נושא הסביבה או חינוך לקיימות? כן לא
 אם עניתם בחיוב, צרפו את הקטע הרלוונטי בחזון.

ב. קורסים ומסגרות נוספות (בתשובותיך התייחס לשנת הלימודים תשס"ט)

1. האם קיימים במכללה קורסים ספציפיים העוסקים בסביבה ו/או בקיימות?
 כן לא
 אם השבתם כן לשאלה ב1, מלאו את טבלה 1 (באפשרותכם להוסיף שורות)

טבלה 1 – קורסים ספציפיים העוסקים בחינוך לקיימות

מספר הסטודנטים	שנתי/ סמסטריאלי	מסלול/חוג	שם המרצה	שם הקורס	
					1
					2
					3
					4
					5
					6
					7

לדוגמה: חשיבה סביבתית, חינוך סביבתי

2. האם קיימים במכללה קורסים בנושאים אחרים שבהם משולבים נושאי חינוך לקיימות?
 כן לא
 אם השבתם כן לשאלה ב2 מלא את טבלה (באפשרותך להוסיף שורות)

טבלה 2 – קורסים המשלבים חינוך לקיימות

שם הקורס	שם המרצה	מסלול/חוג	שנתי/ סמסטריאלי	מספר הסטודנטים	נושאים משולבים
1					
2					
3					
4					

לדוגמה: בקורס בפיזיקה – אנרגיות חלופיות

3. האם קיימות מסגרות נוספות (כמו הדרכה פדגוגית/התנסות מעשית) שבהן משולבים נושאי

סביבה או קיימות? כן לא

אם השבת כן לשאלה ב3 מלא את טבלה 3 (באפשרותך להוסיף שורות)

טבלה 3 – מסגרות המשלבות חינוך לקיימות

שם המסגרת	שם המרצה	מסלול/חוג	שנתי/ סמסטריאלי	מספר הסטודנטים	נושאים משולבים
1					
2					
3					
4					
5					
6					

לדוגמה: הוראה של נושא המים וחשיבותם בגנים ובבתי ספר על ידי סטודנטים במסגרת התנסות מעשית

ג. יישום קיימות במכללה ובקהילה

1. האם התקיימו, בשנים תשע"א - תשע"ב, אירועים ופעילויות מקיימות חוץ-קוריקוליות (ימי עיון וכנסים,

אירועים מיוחדים במכללה ומחוץ למכללה, פעילות בקהילה כולל במערכת החינוך ופעילויות אחרות)?

כן לא

אם השבת כן לשאלה ג1 מלא את טבלה 4 (באפשרותך להוסיף שורות)

טבלה 4 – פעילויות חוץ-קוריקולריות בשנים תשע"א – תשע"ב

שם האירוע/הפעילות	קהל היעד	מספר המשתתפים	מועד האירוע	מהות האירוע

לדוגמה: שבוע חינוך וחברה לכלל המכללה – הרצאות בנושאי זיהום אוויר והשפעתו על הסביבה ובריאות האדם, וצעדה למען חוק אוויר נקי.

2. התנהלות מקיימת

רשום בטבלה 5 בכל תחום בנפרד אם מתקיימת פעילות מקיימת או אם מתבצעים מהלכים לקידום פעילויות אלה בעתיד הקרוב.

טבלה 5 - התנהלות מקיימת

מס'	הפעילות	מבוצעת כן (+) לא (-)	האם קיים ניטור או תיעוד כן (+) לא (-)	מתוכננת לשנה הקרובה כן (+) לא (-)	הישגים תוצאות/הצלחות
1	ייצור משאבים				
	מס'	מס'	מס'	מס'	מס'
2	חיסכון במשאבים				
	מס'	מס'	מס'	מס'	מס'
	מס'	מס'	מס'	מס'	מס'
3	ניהול פסולת				
	מס'	מס'	מס'	מס'	מס'
	מס'	מס'	מס'	מס'	מס'
	מס'	מס'	מס'	מס'	מס'
	מס'	מס'	מס'	מס'	מס'
	מס'	מס'	מס'	מס'	מס'
	מס'	מס'	מס'	מס'	מס'
	מס'	מס'	מס'	מס'	מס'
	מס'	מס'	מס'	מס'	מס'
	מס'	מס'	מס'	מס'	מס'
3	טיפול במי שפכים				
4	תחבורה				
5	ריאות ירוקות				
	מס'	מס'	מס'	מס'	מס'
	גינון				
	בנייה ירוקה				
	משרד ירוק				
	מס'	מס'	מס'	מס'	מס'

ניתן להוסיף מסמכים רלוונטיים

ד. סגל ההוראה

1. רשום את מספר חברי הסגל המעורבים בהוראת החינוך לקיימות _____

2. האם מתקיימות פעילויות לפיתוח מקצועי של סגל ההוראה והמנהל בתחום הקיימות ולתמיכה בהוראת התחום (ימי עיון, כנסים, הרצאות, מפגשים, פורומים, אחר)?

לא כן

אם השבת כן, תאר את הפעילויות.

ה. מחקר

1. האם מתבצעים במכללה מחקרים בתחום הסביבה ו/או הקיימות על ידי הסגל או על ידי סטודנטים?

לא כן

אם השבת כן לשאלה הו מלא את טבלה 6 (באפשרותך להוסיף שורות)

טבלה 6 - מחקרים בתחום הסביבה והקיימות

שמות החוקרים או שמות הסטודנטים והמנחה	נושא המחקר	הערות	
			1
			2
			3
			4
			5
			6

ו. מועצה ירוקה

לא כן

האם קיימת מועצה ירוקה במכללה?

ז. מגמה ירוקה

לא כן

האם קיים במכללה תא פעיל של מגמה ירוקה?

ח. שיווק ופרסום

לא כן

האם המכללה מדגישה את נושאי הסביבה בפרסום ובשיווק המכללה?

ט. פיתוח והטמעת חינוך לקיימות במכללה – בקרב הסגל המינהלי, הסגל האקדמי והסטודנטים

1. אילו צעדים המכללה מתכננת לעשות בשנת הלימודים הקרובה כדי לקדם חינוך לקיימות והתנהלות מקיימת?

2. מהם הקשיים שהמכללה נתקלת בהם במהלכים לקידום החינוך לקיימות והתרבות המקיימת?

3. מה נחוץ למכללה כדי להעמיק את החינוך לקיימות והתרבות המקיימת במכללה?

אם יש לכם מסמכים ותיעוד רלוונטיים, צרפו בבקשה למסמך זה.

אנו מודים לכם על מילוי השאלון.

נשמח לתמוך ולעזור.

בברכה,

ד"ר שרה פאר

וחברי צוות חשיבה חינוך לקיימות, מכון מופ"ת

חברי הצוות

ד"ר דותן אהרון | המכללה האקדמית בית ברל
ד"ר דורית באום | רכזת חינוך והסברה במחוז חיפה, המשרד להגנת הסביבה
איל בלוך | מרצה, המכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין
ד"ר דפנה גולדמן | ראש המרכז לאוריינות סביבתית, המכללה האקדמית בית ברל
ד"ר מיכל (מוקי) גרוס | מרצה לביולוגיה, מנהלת הגן הבוטני והמרכז האקולוגי באורנים - המכללה האקדמית לחינוך
מאירה הלפר | סגן ראש אגף חינוך והסברה, המשרד להגנת הסביבה
ד"ר מיכל יובל | ראש החוג לביולוגיה – כימיה, המכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין
שחר כהנוביץ' | רכז סביבה, סמינר הקיבוצים - המכללה לחינוך, לטכנולוגיה ולאמנויות
זיוית לינדר | ראש אגף חינוך והסברה, המשרד להגנת הסביבה
ד"ר שרה פאר | ראש חוג הוראת מדעי הטבע והסביבה וראש המועצה הירוקה, אורנים - המכללה האקדמית לחינוך
חני פלג | אורנים - המכללה האקדמית לחינוך; רפרנטית לחינוך לקיימות במחוז חיפה, משרד החינוך
אסנת פרנס | ממונה ארצית לחינוך לקיימות, מינהל מדע וטכנולוגיה, משרד החינוך
ד"ר דויד קדיש | המכללה האקדמית בית ברל
פנינה רפיד | מרכזת חינוך סביבתי במחוז תל אביב, המשרד להגנת הסביבה
ד"ר אירית שדה | מפמ"ר מדעי הסביבה, משרד החינוך
ד"ר מירי שיינפלד | מנהלת ההוראה המקוונת ואתר המכללה, סמינר הקיבוצים - המכללה לחינוך, לטכנולוגיה ולאמנויות
יעל שרעבי | ראש בית הספר להתפתחות מקצועית של עובדי הוראה, המכללה האקדמית לחינוך ע"ש קיי באר שבע